
Delia-Florina Popa, *Romceza. O perspectivă sociolingvistică asupra limbii române vorbite în Franța*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2022, 557 p., ISBN 978-606-17-2104-7

Abordând un subiect complex, cu implicații variate, cartea doamnei Delia - Florina Popa este un studiu analitico-descriptiv asupra acestui sociolect numit *romceză*.

După cum se menționează în partea introductivă a volumului, lucrarea are la bază cercetarea întreprinsă pentru elaborarea tezei de doctorat cu titlul *Limba română vorbită în Franța*. Abordare sociolingvistică, susținută la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, sub coordonarea prof. univ. dr. habil. Adrian Chircu. Alegerea temei de cercetare s-a bazat pe experiența profesională a autoarei

„într-un mediu francofon și observarea unor interferențe lingvistice între cele două idiomuri, în exprimarea bilingvilor, precum și noutatea pe care o astfel de lucrare o aduce în domeniul sociolingvisticii.” (p. 11)

Plasându-și demersul științific în cadrul studiilor⁷ dedicate analizei influenței limbii și culturii franceze asupra limbii române, autoarea constată că

„lucrările scrise până acum tratează acest subiect dintr-o perspectivă diacronică, exemplificând cu acele cazuri de schimbare lingvistică, rezultate din

---

⁷ Sunt menționate studiile semnate de: Pompiliu Eliade (1890), Nicolae Iorga (1918), Ana Goldiș-Poalelungi (1973), Sultana Craia (1995), Gheorghe și Roxana Bârlea (2000), Liviu Groza (2021).

interferențele franco-române, care sunt deja adaptate și adoptate conform normelor limbii literare.” (p. 11)

În acest context onorabil, noutatea lucrării este reprezentată de

„abordarea sociolingvistică sincronică a felului în care limba română este utilizată de către un segment al populației constituit din emigranții români în Franța. Limba română este, așadar, analizată în mediul extern de producere, lucrarea înscriindu-se în rândul cercetărilor existente privind comunitățile de români din Spania, din Italia sau din Canada, studiate de către Dan Munteanu Colán, Ioana Jieanu, Paul Buzilă, Alexandru Cohal și Mircea Chercicov, fiind prima cercetare de acest fel asupra limbii române vorbite în Franța, după știința noastră.” (p. 12)

Ca structură, lucrarea este organizată în trei capitole, urmate de concluzii generale (fiecăruia capitol este urmat de o secvență de concluzii), de bibliografia folosită, de anexe (care includ chestionarele pentru adulți și copii precum și lista subiecților) și de un corpus, organizat în două părți: partea I (interviurile în comunitatea de români din Franța și transcrierea lor parțială) și partea a II-a (mesaje autentice extrase de pe rețelele de socializare).

Capitolul întâi – *Contactul lingvistic. Influențe geopolitice și economice asupra evoluției idiomurilor* – abordează conceptele de bi-, multi- și plurilingvism, precum și importanța perspectivei socio-lingvistice în tratarea chestiunilor legate de evoluția limbilor. În condițiile coexistenței a două sau a mai multor idiomuri în mintea și în viața vorbitorilor, „ocupând și având, mai mult sau mai puțin, același spațiu și aceeași importanță socioculturală”, autoarea distinge o serie de „*atitudini* și de *comportamente sociolingvistice* ca: ura de sine (*autoodi*), abandonul sau loialitatea lingvistică.” (p.12) Se analizează conceptul de *normă lingvistică* și fenomenul de *globalizare*.

Al doilea subcapitol este dedicat *migrației*, ca fenomen social cu repercusiuni lingvistice:

„O chestiune intrinsecă fenomenului migrator este conceptul, mai nou, de *transnaționalism* (Vertovec 2009) care plasează emigrantul la confluența a două sau mai multe lumi, a statului de origine și a statelor-gazdă. [...] Cetățeanul european cu identități «multiple» se integrează în realitățile socioculturale ale țării de destinație, dar, în același timp, își păstrează și valorile originare.” (p.13)

În capitolul al doilea, autoarea prezintă metoda de cercetare lingvistică a corpusurilor (metoda calitativ-descriptivă) cu date referitoare la materialul analizat din cele două corpusuri, precum și reperele teoretice ale

interferențelor lingvistice identificate în exprimarea subiecților chestionați. Datele colectate alcătuiesc două corpusuri:

„Primul corpus este rezultatul transcrierii unor convenții semidirijate cu 109 subiecți, aparținând celor două generații, iar cel de-al doilea reprezintă mesaje selectate de pe rețelele de socializare online, care oferă o perspectivă diferită față de primul corpus, deoarece adresarea se face în interiorul comunității, către persoane care împărtășesc aceleași particularități lingvistice, ceea ce permite observarea funcției gregare a limbajului.” (p.13)

Capitolul al treilea, dedicat analizei calitativ-descriptive a limbii române vorbite în Franța, include comentarii pertinente privind *împrumutul lexical*, *calcul lingvistic* și *schimbarea de cod*, determinată de o serie de variabile demosociale precum vârsta, nivelul de studii, durata șederii în Franța și generația (pentru subiecții din primul corpus).

Totodată, autoarea face o serie de comentarii pe marginea sintagmei *limba română vorbită de generația a doua*, pe care o abordează din perspectiva conceptului de *interlimbă*, utilizat în literatura de specialitate cu referire la procesul de învățare a unei limbi străine:

„Cum un element esențial în transmiterea românei către generația a doua și în păstrarea contactului acesteia cu limba e reprezentat de dinamica relațiilor intergeneraționale, este foarte important să observăm atitudinea primei generații față de propria origine.” (p.14)

În concluzie, cartea doamnei profesoare Delia-Florina Popa deschide noi posibilități de continuare a cercetării modului în care românii din Franța se exprimă și reprezintă „un studiu pionier foarte promițător”, o analiză serioasă, bine documentată, autoarea stăpânind cu maturitate limbajul de specialitate.

Oana CENAC
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați